

РЕШЕНИЕ

№ 79

гр. В., 17.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – В. в публично заседание на двадесет и втори януари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Мария К. Терзийска

при участието на секретаря Албена Ив. Янакиева
като разгледа докладваното от Мария К. Терзийска Търговско дело № 20233100900044 по описа за 2023 година

за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е образувано по иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 от ЗЗД предявен в условия на активна солидарност от Д. И. М. от гр. В. и Г. И. М. от гр. Д. против „Юробанк България“ АД, гр. София за осъждане на ответника да заплати на ищците сумата от 26 000 лева, частичен иск от 106 835.05 лева, представляващи недължимо заплатени суми по сключения между страните Договор за кредит № HL33441/06.02.2008 г. за периода месец ноември 2017 г. до 11.08.2020 г., на основание недействителни клаузи по чл. 2, чл. 6 ал.2 и чл. 23 от договора, ведно със законната лихва от завеждане на иска до окончателното изплащане на сумата.

В исковата молба, ищците чрез общия им пълномощник твърдят, че по силата на Договор за кредит № HL33441/06.02.2008 г., обезпечен с ипотека върху недвижим имот ответникът е предоставил на ищците, в качеството им на кредитополучатели сумата от 49 211 евро като недопустимо, при погасяването му, кредитора преизчислява размера на отпуснатия кредит и месечните вноски, в швейцарски франкове, като прилага определен от него курс шв. франк, който от сключването на договора до момента на депозиране на иска се е увеличил значително. Сочи, че банката събира под формата на месечни вноски сума многократно по-голяма от дължимата – договорена и усвоена в евро, в резултат на което главницата се е увеличила, вместо да намалява, а договорения лихвен процент е бил многократно едностранно увеличаван. В тази връзка са посочени конкретни клаузи от договора, свързани с предмета му, ползването и издължаването на кредита, превалутирането и дължимата лихва (чл. 1, ал. 2 и ал. 3; чл. 2, ал. 1 и ал. 3; чл.3, ал.1 и ал. 5; чл. 13, ал. 1 и чл. 23, ал. 1 и ал. 2), за които ищците твърдят че са нищожни, както и не следва да се прилагат в отношенията между страните. Претендират, че в качеството им на потребители в отношенията им с банката следва да намерят приложение разпоредбите на чл. 143 и сл. от ЗЗП,

както и Директива 93/13/ЕИО от 05/04/1993 г., като изброяват конкретните си основания за неравноправност на договорните условия, свързани основно с липсата на предоставена информация преди сключване на договора относно икономическите последици и риска, свързан с обменния курс. Сочи се също липса на съгласие за сключване на договора във връзка с размера на кредита в шв. франкове, тъй като на кредитополучателите и до момента им е известна единствено отпуснатата сума в евро. Претендират, че е нищожно и съгласието за поемане на валутния риск, тъй като е получено вследствие въвеждане на потребителя в заблуда. Ищците излагат, че банката им е предложила значително по-ниска лихва за кредита в шв. франкове без да им разясни очакваните курсови разлики и последствия от тях. Сочи се, че липсват предварително оповестяване на риска от курсовите разлики, респективно договарянето на валутно обвързано кредитиране не може да се приеме за индивидуално. В клаузата на чл. 23 от договора, представляваща декларация за съгласие за носене на риска от повишаване на обявения от банката курс, не са ясно посочени факторите, от които зависи това увеличение. Позовават се на практика на СЕС. Претендира се, че и клаузите на допълнителните споразумения са неравноправни, тъй като са довели до съществени изменения на първоначалните уговорки по договора за кредит, което е резултирало в начисляване на допълнителни лихви и увеличаване на погасителните вноски. Твърди се, че промяната в условията е налагана. Не на последно място се твърди, че допълнителното споразумение не е представено на кредитополучателите да се запознаят с него, нито са могли да повлияят върху съдържанието му. Твърдят, че в резултат на гореописаните действия банката е събрала суми, в размер значително над договорения и дължим, поради което се е обогатила неоснователно.

Относно неравноправния характер на клаузите, предвиждащи правото на банката едностранно, без договаряне с потребителя да променя лихвата на непредвидено в договора основание сочат конкретно чл. 3, чл. 2 и чл. 24. Останалите клаузи, чиято нищожност се претендира, уреждат превалутирането на кредита и риска от промяната приложимия курс – чл. 2, чл. 6 и чл. 23.

Поради изложените съображения заявяват и приетата за разглеждане осъдителна претенция.

Правна квалификация на правата: чл. 55, ал. 1, предл. 1 от ЗЗД

Становището на ответника в депозирания отговор е за неоснователност на иска. Твърди, че по силата на Договора за кредит, страните са постигнали съгласие банката да предостави на кредитополучателя кредит в размер на равностойността в шв. франкове на 49 211 евро. Твърди, че съгласно чл. 3, ал. 1, за усвоения кредит, кредитополучателите дължат на банката годишна лихва в размер на 6,15 %, която се изчислява, като към сбора на БЛП за жилищни кредити в шв. франкове, валиден за съответния период, който към момента на сключване на договора е 4,5 % се прибави съответната договорна надбавка. Сочи, че в деня на усвояване на кредита страните подписват и Приложение № 1 от договора, представляващо неразделна част от него, в което посочват приложимия към същата дата курс „купува“ за швейцарски франк на кредитора, както и конкретно определения съобразно този курс размер на кредита в швейцарски франкове. Излагат, че датата на усвояване на кредита също се удостоверява чрез подписване на приложение и в случая е 08.02.2008г. Приложимият към тази дата курс купува за швейцарски франк на

кредитора към евро е бил 1,63319, поради което и ответникът твърди, че предоставеният и усвоен от кредитополучателите кредитен лимит е 80 371 швейцарски франка. Усвоеният кредит в шв. франкове по сметка на кредитополучателите, посочена в договора, се превалутира служебно от кредитора в евро по курс „купува“ за шв. франк към евро на кредитора. Поддържа се, че ищците сами са избрали сключването на договора в шв. франкове, като са били запознати с условията на кредита, приели са ги, което се установява от подписаните договор и придружаващите го документи.

Изложено е, че с договор за цесия за прехвърляне на вземания по договори за кредит от 11.03.2008 г., сключен между „БЪЛГЕРИЪН РИТЕЙЛ СЪРВИСИЗ“ АД, ЕИК 130950970 и ответника вземанията му по процесния договор за кредит, са прехвърлени на „БЪЛГЕРИЪН РИТЕЙЛ СЪРВИСИЗ“ АД, който ги е прехвърлил обратно на ищеца с Договор за цесия от 25.10.2017 г. Твърди се, че ищците са уведомени, че вземанията по процесния договор за кредит са обратно прехвърлени на ответника.

Счита, че искът е неоснователен, поради неоснователност на твърденията за неравноправност на клаузите от договора, определящи, че същият е отпуснат във валута шв. франкове и погасяването му се дължи в същата. Сочи, че оспорените клаузи на чл. 1, чл. 2 и чл. 23 от договора, попадат в приложното поле на чл. 145 от ЗЗП. Твърди, че същите са индивидуално уговорени, съставени на ясен и разбираем език. Излага, че търговските курсове на банките зависят от фиксинга на БНБ и че банките оповестяват търговските си курсове публично всеки ден, поради което в деня на усвояването на кредита няма как приложимият курс „купува“ да е бил неизвестен на кредитополучателите, следователно и точният размер на кредита в шв. франкове. Счита, че банката е изпълнила задължението си да уведоми кредитополучателите за възможни промени в обменните курсове с оглед валутния риск като подчертава, че поведението на банката може да бъде преценявано само с оглед момента на сключване на договора, при отчитане на обстоятелствата, които банката е могла да знае към този момент и което е от естество да се отразява на по-нататъшното изпълнение на договора. Позовава се на практика на СЕС. Сочи, че чл. 21 от договора дава възможност на кредитополучателите да предоговарят валутата, съответно вноските си по кредита във всеки един момент, още повече, че това им е предлагано от самата банка на 29.07.2013 г. с предложение „Мемо“, което ищците изрично са отказали. Относно твърденията за неравноправност на чл. 3 от договора, моли да се вземе предвид константната практиката на ВКС, а досежно чл. 12 от договора за кредит, настоява, че няма връзка с размера на БЛП или лихвата по кредита, а се отнася до правото на банката едностранно да определя своите такси за финансови услуги и комисионни.

Относно действителността на допълнителни споразумения твърди, че част от тях представляват реструктуриране на просрочените задължения на кредитополучателите. Другата част от тях са сключени по молба на кредитополучателите с цел да се намали вноската и да могат да обслужват редовно кредита без значителни затруднения – т.е. по-благоприятни са за ищците. Поддържа се, че прогласяването на нищожността им ще доведе до утежняване на положението на ищците. В условията на евентуалност, ако съда прецени че в част от допълнителните споразумения е налице анатоцизъм, ответникът намира, че следва да се приложи разпоредбата на чл. 294, ал. 2 от ТЗ.

Не се спори относно възникване на договорното правоотношение както и неговите основни параметри.

С Определение № 27/05.10.2024 г., поради смърт на ищеца М., настъпила в хода на процеса, са конституирани наследниците И. Г. П. и Г. Г. М..

В съдебно заседание ищите, чрез процесуален представител поддържат аргументите си и молят за уважаване на иска. В писмена защита процесуалния им представител доразвиват доводите. Заявява се искане и за присъждане на разноски.

Ответникът не се представлява в съдебно заседание. В писмена защита излага становище по същество на спора чрез отговор на въведените от ищите възражения. Моли за отхвърляне на предявения иск. Претендират се и разноски.

Съдът като съобрази очертаните с доводите на страните предметни предели на производството и при анализ на доказателствения материал по спора, при съобразяване на относимите правни разпоредби и по вътрешно убеждение приема за установено следното:

По фактите:

Установява се от доказателствата по делото, че на 06.02.2008 г., между „Юробанк България“ АД от една страна и Д. И. М. и Г. И. М. от друга в качеството на кредитополучатели е сключен договор за кредит за покупка на недвижим имот № HL33441. Липсата на представени по делото ОУ към договора, налага извод, че правоотношенията се уреждат изцяло в договора от 06.02.2008 г.

Според клаузата на чл. 1 от договора, банката предоставя паричен ресурс за срок от 216 месеца /18 години/ в размер на равностойността в швейцарски франкове на 49211 евро по курс „купува“ за швейцарския франк към евро на банката в деня на усвояване на кредита. Част от сумата в размер на равностойността в швейцарски франкове на 13050 евро – за закупуване на индивидуализиран в договора недвижим имот и остатък в равностойността в швейцарски франкове на 36161 евро – за други разплащания. В чл. 1 ал.3 от договора е упоменато, че страните подписват приложение № 1 относно обменния курс „купува“ за швейцарски франкове на банката както и конкретно определения съобразно този курс размер на кредита в швейцарски франкове.

Според чл. 2 ал.1 разрешеният кредит се усвоява по блокирана сметка в швейцарски франкове на кредитополучателя М., след представяне в банката на съответни документи, включително нотариален акт за учредяване на договорна ипотека, нотариален акт за покупко-продажба на недвижимия имот, писмено искане за усвояване на суми както и молба за превалутиране по образец на банката. От разпоредбата на чл. 2 ал.3 също така се установява, че усвоеният кредит в швейцарски франкове се превалутира служебно от банката в евро по търговски курс „купува“ швейцарски франк към евро на банката за съответната валута в деня на усвояването като се превежда по открита в банката сметка на потребителите в евро. Страните са уговорили в чл. 3 ал.1 възнаградителна лихва – годишна в размер на сбора на БЛП на банката за жилищни кредити в швейцарски франкове, валиден за периода плюс договорна надбавка от 1.65 пункта. Посочен е и БЛП към датата на договора, а именно 4.5%, но не и начина на неговото изчисляване и

параметрите, които участват във формулата. В същото време, клаузите на чл. 5 ал.3 и чл. 13 от договора позволяват едностранна промяна на лихвата, без предварително съгласуване с потребителя и без посочване на факторите, които биха довели до съответното изменение. Съгласно т.3 от Методологията на ответната страна за определяне на БЛП /том 1, л. 146 по делото на ВРС/, същият се определя от компонентите трансферна цена на ресурса и буферна надбавка. Последната според дефиницията по т.3.3. включва оценка на нивото на риска и абсорбира временни пазарни сътресения, което според съда има за цел да прехвърли част от стопанския риск върху кредитополучателите и позволява на банката да се защитава от неизгодни за нея промени в пазара по собствена инициатива и като не е ограничена от фактори, извън нейния контрол, доколкото банката може да влияе върху компонентите.

Съгласно уговорката по чл. 6 ал.2, погасяването на кредита се извършва във валутата, в която е разрешен и усвоен – швейцарски франкове. Пак там е упоменато, че ако на съответната падежна дата кредитополучателят не е осигурил дължимата сума в швейцарски франкове по сметката по чл. 2 ал.1, но има средства в лева или евро по свои сметки в банката, то погасяването на кредита може да се извърши от банката освен във валутата на кредита, също или в лева, или в евро, след служебно превалутиране на тези средства в швейцарски франкове по курс „продава“ на „Юробанк България“ АД за швейцарския франк към лева/евро, за което кредитополучателят дава съгласие при сключване на договора. Според чл. 23 от договора кредитополучателят е декларирал, че е запознат с възможно увеличение на вноската поради промяна на курс купува и/или продава на банката на швейцарския франк към лева/евро и приема да носи риска от това изцяло за своя сметка, включително чрез поемане на вредите, произтичащи от промяната на валутните курсове и лихвите по превалутирания кредит.

По молби на кредитополучателите, основани на желание за предоговаряне размера на вноските, между страните са подписани шест допълнителни споразумения.

Според заключенията по ССЕ, изготвени от вещото лице К., които са изслушани в хода на производството пред ВРС, както и пред настоящата инстанция и съдът намира за обективно и компетентно дадени се установява, че кредитът е усвоен на дата 08.02.2008 г. като съобразно курса за деня „купува“ на банката за шв.фр. към евро от 1.63318, продадени са 49 211 евро, с които са купени 80 370 швейцарски франка. От ССЕ се установява, че лихвеният процент е променян многократно без съгласуване с кредитополучателя, достигайки до 7.40%, считано от 01.10.2012 г. и е намален по споразумение от 05.12.2013 г. на 6.45%.

Не е спорно, че преведената сума в швейцарски франкове е била превалутирана в евро и преведена по сметка на продавача на недвижимия имот. Това се доказва и от представеното извлечение по евровата сметка, открита в банката на името на кредитополучателя М. /том 1, л. 284 по делото на ВРС/. Част от същата в размер на 13050 евро е и покупната стойност на недвижимия имот, който съгласно нотариалния акт /том 1, л. 24, по делото на ВРС/ е с равностойност от 25 524 лева. Остатъкът също е преведен по евровата сметка.

За процесния период – м. 11.2017 г. – 11.08.2020 г., според заключението по ССЕ, /том 2, л. 559 и сл. от делото на ВРС/, дължимите от кредитополучателите суми в швейцарски франкове съответно за главница,

лихви и такси са съответно 16364.87 шв.фр, 9203.85 шв.фр. и 478.12 шв.фр., които по курс „продава“ на банката са в левова равностойност от 46227.17 лева. От друга страна, общо заплатените за същия период суми по горепосочените пера по курс „продава“ на банката в деня на плащане са в размер на 49741.99 лева.

Според ССЕ левовата равностойност на задълженията на кредитополучателите за погасяване на кредита в евро за спорния период биха били общо 29447.11 лева, разнесени по пера съответно 16475.13 лева главница, 12157.52 лева лихва и 814.47 лева такси / общо 15056.07 евро/.

По делото, в хода на производството пред ВРС е проведена и съдебно-почеркова експертиза за установяване автентичност на документ, находящ се на л. 285, наименован молба от Д. М., към договора за кредит, от дата 08.02.2008 г. за закупуване на сумата от 8438.41 швейцарски франка, чиято еурова равностойност да постъпи по посочена еурова сметка. СПЕ установява, че подписът не е на лицето, посочено за негов автор, нито на другия кредитополучател Г. М., поради което и оспорването е проведено успешно.

При установеното от фактическа страна, съдът приема от **правна следното:**

1. По действителността на договора и отделни негови клаузи:

Спорният предмет на делото се свежда до това при какви обстоятелства в хода на водените между страните преговори, е постигнат като резултат от гледна точка на съдържание и обвързаности, процесният договор за кредит, дали същият е валиден, включително отделни негови клаузи, касателно лихвения процент и изчисляването на вноските по курса на швейцарския франк.

При преценка действителността на сделката, следва да се съобразят съответните нормативни разпоредби, действащи към релевантния момент. Законът за потребителския кредит и Законът за кредитите за недвижими имоти на потребители са приети от законодателя след датата на сключване на процесния договор /06.02.2008 г./. Към релевантната дата е действал Закон за потребителския кредит /отм/, от обхвата на който обаче са изключени договори като процесния с оглед размера на предоставения паричен ресурс и обезпечаването му с ипотека /чл. 3 ал.3 т.5 и чл. 5 ал.1 т.1/. В тази връзка съдът е длъжен да спомене, че твърденията на ищеца за недействителност на договора, основани на разпоредби от сега действащия ЗПК и ЗКНС не се обсъждат.

От друга страна, с оглед качеството на потребител на кредитополучателите по см. на §13 т.1 от ДР, приложим на общо основание е Закона за защита на потребителите, поради което и съдът дължи служебно произнасяне за неравноправни клаузи в договора. Доколко нищожността на отделни договорни клаузи поради тяхната неравноправност влече нищожност и на целия договор за кредит е спорен въпрос, на който съдът в настоящия случай не дава положителен отговор.

Според чл. 143, т.10, т.12 и т.13 от ЗЗП, неравноправна е уговорка във вреда на потребителя, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя. Това са условия, които налагат на потребителя

приемането на клаузи, с които той не е имал възможност да се запознае преди сключването на договора; позволяват на търговеца или доставчика да променя едностранно без основание характеристиките на стоката или услугата; предвиждат цената да се определя при получаването на стоката или предоставянето на услугата или дава право на търговеца или доставчика да увеличава цената, без потребителят да има право в тези случаи да се откаже от договора, ако окончателно определената цена е значително завишена в сравнение с цената, уговорена при сключването на договора. Вярно е, че в чл. 144 от ЗЗП са предвидени изключения от горното, които не засягат настоящия спор, доколкото този договор няма за предмет финасови инструменти.

Поради това и като се има предвид законодателното разрешение в чл. 146 от ЗЗП, а именно, че неравноправните клаузи са нищожни, ако са в обхвата на чл. 146 ал.2 от ЗЗП, то трябва да се настоя, че наличието на неравноправни клаузи в договор, сключен с потребител, не води до неговата нищожност, ако договорът може да се прилага и без тези клаузи /ал. 5 на същата разпоредба/.

При анализа на договорните текстове по-долу, съдът ще посочи, защо приема, че договорът може да запази действие и като се изключи приложението на неравноправните клаузи, поради което всички аргументи за недействителност на договора в цялост са неоснователни.

Първата група оспорени разпоредби от договора са тези, касаещи възнаградителната лихва. Чл. 5 ал.3, чл. 6 ал.3 и чл. 13 от договора следва да се приемат за неравноправни, не отговарят на изискването за добросъвестност и нарушават равновесието между правата на потребителя и доставчика, защото не се установява на потребителя да е разяснено или да са оповестени преди подписване на договора, така щото да може да вземе информирано решение, каквито и да е критерии досежно договорената променлива на плаващия лихвен процент. Предвид изискванията на ЗЗП и наложените се критерии според съдебната практика, изменение в лихвата е допустимо при кумулативно наличие на следните предпоставки: обстоятелствата по промяна да са оповестени в договора или общите условия, те да са обективни, методиката по см. на чл. 58 ал.1 т.2 от ЗКИ за промяна да е описана в договора и при промяна да е възможно както повишаване, така и понижаване на лихвения процент по договора. В случая нито един от елементите в процесния договор не е налице, защото липсва съгласуване с потребителя на елементите, които формират съдържанието на базовия лихвен процент, върху чиято стойност банката произволно може да влияе. Трябва да се посочи, че тълкуването на чл. 3 ал.5 и чл. 6 ал.3 от договора налага извод, че потребителят е лишен от правото да изисква договаряне на БЛП и освен това е вменено задължение да се съобразява с оповестения от банката такъв, включително неговото изменение, при това без предварително предупреждение. Аналогично в чл. 13 банката си запазва правото да променя Тарифата за лихвите, чиито изменения влизат в сила от деня на приемането им едностранно.

Както и заключението по ССЕ сочи, лихвеният процент многократно през годините е променян едностранно в резултат на приложението на неравноправните клаузи. Това не е отстранено и със споразумението от 05.12.2013 г. /л. 128 от делото на ВРС/. В чл. 1 ал.4 е посочено, че БЛП се определя от УС на банката и са посочени компонентите на формирането му,

но с изключение на пазарните бенчмаркови лихвени мерители /Софибор, Юрибор, Либор/, останалите компоненти по вече изложени съображения са неясни за потребителя, не са от обективен характер и върху тях банката едностранно може да влияе. Нещо повече в цитираната разпоредба отново не се съдържа уговорка при промяна на лихвения процент потребителят да бъде уведомяван предварително, а само е предоставено право, което всъщност е обременително за потребителя да погаси изцяло или частично дължими суми без такси за предсрочно погасяване.

При констатираната неравноправност на посочените договорни клаузи трябва да се отчете и практиката на СЕС, в постановеното Решение на съда /първи състав/ от 25.11.2020 г. по дело C-269/19, образувано по отправено преюдициално запитване на осн. чл. 267 от ДФЕС от Апелативния съд в Клуж, Румъния. В т. 26 от решението, след преформулиране на поставените въпроси Съдът е приел да е сезиран да установи дали чл. 6, параграф 1 от Директива 93/13 трябва да се тълкува в смисъл, че след констатирането на неравноправен характер на клаузи от договора за кредит досежно механизма на определяне на променливия лихвен процент, когато този договор не може да се изпълнява след премахването на съответните неравноправни клаузи и няма диспозитивна разпоредба от националното право, която може да замести въпросните клаузи, посочената разпоредба не допуска националният съд да определи нов начин на изчисляване на лихвения процент или да прикани страните да водят преговори за определянето на нов начин на изчисляване на този процент, без да определи рамка за тези преговори.

За отговор на така поставения въпрос, Съдът е съобразил на първо място в т.30, че когато националният съд констатира недействителността на неравноправна клауза в договор с потребител, този съд не може да допълни договора като измени съдържанието на тази клауза. От друга страна в т.32 е отчетено, че когато договорът не може да се изпълнява след премахване на недействителната клауза, чл. 6 параграф 1 на Директивата допуска възможността националният съд, въз основа на принципи от договорното право да премахне неравноправната клауза като я замени с диспозитивна разпоредба от националното право в хипотези, при които обявяването на неравноправната клауза за недействителна би задължило съда да обяви недействителността на целия договор, излагайки по този начин потребителя на особено неблагоприятни последици /незабавна изискуемост на остатъка/, поради което последният би се оказал наказан.

В контекста на тези и други разсъждения по приложението на Правото на ЕС, СЕС е заключил, че чл. 6, параграф 1 от Директива 93/13 следва да се тълкува в смисъл, че когато се констатира неравноправен характер на клауза, установяващ механизъм за определяне на променливия лихвен процент в договор за кредит и когато този договор не може да се изпълнява след премахването на съответните неравноправни клаузи, обявяването на посочения договор за недействителен би имало особено неблагоприятни последици за потребителя и не съществува никаква диспозитивна разпоредба от НП, която да се приложи, то националният съд като вземе предвид цялото вътрешно право, трябва да предприеме всички необходими мерки, за да защити потребителя от особено неблагоприятните последици, които би могло да породи обявяването на посочения договор за недействителен.

Това разрешение, отнесено към конкретния случай би позволило да се игнорират едностранните увеличения на лихвените проценти, извършени в

резултат на неравноправните клаузи и да се приеме, че лихвените нива са тези, индивидуално уговорени в договора за кредит. Това е така, защото няколкото последващи допълнителни споразумения към договора за кредит, с които се констатира просрочия в плащанията и се капитализират просрочени лихви и при приетата от съда недействителност на клаузите по чл. 3 ал.5 и чл. 13 ал.1 имат за последица и недействителност на установителната част от подписаните между страните споразумения към основния договор. С оглед и константната практика на ВКС, споразумения, представляващи спогодби с предмет предоговаряне на кредит, в което задълженията са основани на неравноправни клаузи е нищожно по чл. 366 от ЗЗД.

При всичко изложено и с оглед разрешението на законодателя по чл. 146 ал.5 от ЗЗП, няма основание за съдът да прогласи недействителност на целия договор, доколкото отричането на неговото действие би било несъмнено по-неблагоприятно за потребителя. Това е така, защото по-слабата икономическа страна в правоотношението би изгубила възможността да плаща разсрочено според доходите си, респективно при липса на значителни спестявания би била заплашена от загуба на недвижимия имот. Банката би могла да насочи искането си за връщане на даденото срещу ликвидния имот на потребителя.

Втората група недействителни клаузи са онези, които уговарят механизъм на двойно превалутиране – чл. 2 ал.1 – 3, чл. 6 ал.2 и чл. 23 от договора. И това е така, защото самата банка е приела, че ползването на отпуснатата сума е за заплащане на стойност на недвижим имот в евро/левава равностойност/, а не в швейцарски франкове, което е видно недвусмислено от съдържанието на разпоредбите, коментирани по-горе. Не само това, но търговецът е посочил задължително служебно превалутиране в евро, освен това сметката в швейцарски франкове е блокирана. Освен това е уговорено двойно служебно превалутиране при разплащане в лева и евро при прилагане на кръстосани междувалутни курсове, т.е. при внасяне на валута, различна от швейцарски франк. Тук няма договорена отстъпка под формата на „кеш бонус“ или намален лихвен процент, който да компенсира риска от промени във валутните курсове, изцяло неподвластни на волята на страните и много зависими от валутните курсове на международните пазари. Друг е въпроса, че според договора, при промяна на валутата на договора, тази сума би се загубила /чл. 10 ал.4/. Т.е. липсва какъвто и да е компенсаторен за потребителя механизъм, уговорен в съглашение между страните за намаляване на тежестта от промяната в курсовите разлики. Поради това и съдът счита, че липсва индивидуално уговаряне, в резултат на което потребителят да е поел информиран валутен риск като се държи сметка, че се предполага да не разполага със специални познания в сферата на валутното кредитиране. Защото ако при сключване на договора предложения продукт е изгоден поради нисък валутен курс на швейцарския франк, то той би бил такъв само докато липсва промяна, която е непредвидима и без възможност за контрол от страна на кредитополучателя. В чл. 23 ал.2 от договора е посочено, че кредитополучателят декларира да е запознат и разбира икономическия смисъл и правните последици на разпоредбите на чл. 6 ал.2 и чл. 21-23 от договора, но това не променя гореформирания извод, поради това, че никъде в договора не е разяснено недвусмислено на потребителя, че рискът от повишаване на погасителните вноски в резултат на промяна в обменните курсове не зависи от поведението на банката, особено като се има предвид несигурното обвързване на погасяването на задължения във валута,

различна от лева или с контролиран курс спрямо лева /евро/.

Освен това банката, от позицията на финансова институция, разполага с инструментариум и възможност за набавяне на ресурс на ниска цена, така щото да намали последици, които търпи от негативно поведение на пазара на валута с каквито потребителят не разполага.

Поради това и в Определение на СЕС по дело C-117/2023 г. от 18.10.2023 г. съдът изрично е постановил: Член 3, параграф 1 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори трябва да се тълкува в смисъл, че биха могли да са неравноправни по смисъла на тази разпоредба клаузите в договор за кредит, по силата на които заеманата сума е деноминирана в чуждестрА. валута и банката първо я превежда в тази валута по блокирана сметка, а след това я превалутира в националната или резервната валута и заверява с нея разплащателната сметка на кредитополучателя, когато като резултат от такива клаузи, от една страна, се прехвърля изцяло върху потребителя валутният риск при съществено покачване на чуждестрА.та валута, а от друга страна, кредитната институция получава в ущърб на потребителя свързана с условията за превалутирание на кредита облага, която не е била конкретно уговорена между страните към момента на сключване на договора. А Член 6, параграф 1 от Директива 93/13 трябва да се тълкува в смисъл, че когато констатира неравноправност на клаузи в договор за кредит, деноминиран в чуждестрА. валута, националният съд може да приеме, че кредитът всъщност е деноминиран в националната или в резервната валута на съответната държава членка, само когато обявяването на договора за кредит за недействителен в неговата цялост вследствие на премахването на тези клаузи излага потребителя на особено неблагоприятни последици и такова изменение на договора е възможно въз основа на диспозитивна разпоредба от националното право или законова разпоредба, приложима при съгласие на страните по договора. Предписаната от Директива 93/13 висока степен на защита на потребителите изисква националният съд, като има предвид цялото вътрешно право, да вземе всички необходими мерки, за да защити потребителя от подобни последици, така че да му гарантира да се върне в крайна сметка в положението, в което би се намирал, ако обявените за неравноправни клаузи никога не бяха съществували.

Доколкото съдът вече изложи аргументи по-горе защо в случая обявяването на договора за недействителен би изложило потребителя на особено неблагоприятните последици и риск от загуба на ликвиден имот, то съхраняването на срочния договор без валутен риск съответства на правото на съда да тълкува неясни клаузи по благоприятен за потребителя начин както задължава чл. 147 ал.2 от ЗЗП. При условие, че става въпрос за целево отпускане на средства за закупуване на недвижим имот в евро/левава равностойност и като се има предвид, че сумата по блокираната сметка в швейцарски франк се превалутира служебно в евро, то следва да се приеме, че потребителят е кредитиран със сумата от 49 211 евро, защото и тази сума е използвана целево /както за закупуване на имот, така и за други разходи/. По този начин и като се съобрази, че на отпускането на сумата съответства насрещното задължение на потребителя да върне същата ведно с възнаградителна лихва, се съхранява предмета на договора без уговорката за двойно превалутирание. Това налага да се приеме, че договорът може да съществува без неравноправните клаузи, посочени по-горе, поради което и не

е недействителен, а аргументите на ишците в обратна насока са неоснователни.

Съдът не констатира други клаузи от договора, водещи до неговата недействителност в цялост, поради което и възраженията на страните по такива съдът приема изцяло за неоснователни.

2. По размера на претенцията.

Доколкото осъдителната претенция е за връщане на суми дадени без основание по прогласените от съда за недействителни клаузи на двойното превалутиране, то и се налага да се произнесе по нейния размер.

Трябва да се настоя, че посочения в петитума механизъм, който според ишците е верния и следва от неравноправността на тези клаузи съдът не възприема, защото това, което би следвало да се възстанови на ишците съобразно горевъзприетото не е разлика между платени и дължими суми поради промяната в курса на швейцарския франк, а разлика между платените при прилагането на отречената клауза и това, което биха дължали в евро, респективно левовата равностойност при контролиран валутен курс на евро към лева /непроменен/ в страната.

Т.е. следва да се присъди разликата между стойността в евро/левова равностойност на платените месечни вноски в швейцарски франкове по курс към датата на плащането и стойността на дължимите месечни вноски в евро или тяхната левова равностойност през процесния период, защото представлява сбор на валутните разлики от всички платени месечни вноски.

В този смисъл и относимо е заключението по ССЕ, изготвено в хода на производството пред ВРС /л. 559 и следващи/. Видно от същото /стр.8/ за процесния период ишците са заплатили на банката общо сума в левова равностойност 49741.99 лева по обявления от кредитната институция валутен обменен курс и биха заплатили общо 29447.11 лева за същия период при кредитиране в евро /стр.14 от заключението/. Т.е. подлежащата на възстановяване на ишците разлика, явяваща се недължимо платена е в размер на 20294.88 лева.

3. По заявената активна солидарност.

Според ишците същата произтича от разпоредбата на чл. 1 ал.4 от договора за кредит, но това тяхно твърдение не намира опора нито в цитирания текст, нито в закона. На основание чл.121 от ЗЗД солидарна отговорност възниква само ако е предвидена в закон или е изрично уговорена между страните. Вярно е, че същите са солидарно отговорни към банката по престацията според договорното съглашение, но в случая заявената претенция се основава на института на неоснователното обогатяване.

Поради това и следва да получат съответно дължимата се сума разделно, а именно $\frac{1}{2}$ от 20294.88 лева за ищцата Д. М. /10147.44 лева/ и по $\frac{1}{4}$ от същата за ишците И. Г. П. и Г. Г. М. /по 5073.72 лева/ съобразно квотите на наследяване на починалия в хода на процеса ищец Г. И. М.. Основание за определяне на други дялове не са налице с оглед и представеното удостоверение за наследници, видно от което починалият е бил разведен с ищцата М. /чл. 54 ал.1 от СК/.

Заявената частична претенция е в размер на 26000 лева. Съобразно горния извод, искът на Д. М. ще се отхвърли за горница в размер на 2852.56

лева, т.е. до 13000 лева, а този на наследниците за сума от по 1426.28 лева т.е. до 6500 лева, каквато сума би получил всеки от тримата при изцяло уважена частична претенция. Ще бъде присъдена и законната лихва от завеждане на иска до окончателното изплащане на главниците.

4. По възражението за изтекла погасителна давност, поддържано от ответника.

Следва да се настоя, че такова не е отправено в срока на депозиране на отговора по чл. 131 пред ВРС и това се потвърждава от становището на „Юробанк България“ АД вх. № 7159/21.03.2023 г., отправено в производството пред ОС В.. В т.2 от същото с оглед заявяване на ищците на претенции за по-дълъг период от време, ответникът е релевирал възражение за изтекла погасителна давност под условие, че съдът допусне изменение на иска по отношение на периода. Искането по чл. 214 от ГПК обаче, не е допуснато от съда, за което има постановен нарочен съдебен акт.

Следователно така отправено правопогасяващото възражение не следва да се разглежда, но в допълнение същото е неоснователно, защото вземането по чл. 55 ал.1 предл.1 от ЗЗД се погасява с изтичане на общата давност по чл. 110 от ЗЗД. Този юридически факт не е настъпил към датата на депозиране на иска – 12.08.2020 година.

5. По разноските.

При определяне на размера на дължимите разноски съдът съобразява разрешението, дадено от СЕС от 16.07.2020 г. по съединени дела С-224/19 и С-259/19 и по специално в т.5 от диспозитива на съдебния акт, съгласно който чл. 6 §1 и чл. 7 §1 от Директива 93/13, както и принципът на ефективност трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат правна уредба, която позволява част от съдебните разноски да се възлагат върху потребител съобразно размера на уважената претенция за недължимо платени суми по прогласени от съда за нищожни неравноправни клаузи, доколкото такава уредба създава съществена пречка, която може да възпре потребителя да упражни предоставеното от Директивата право на ефективен съдебен контрол върху евентуално неравноправния характер на договорната клауза. В този смисъл и доколкото искът е доказан по основание, то разноските следва да останат/възложат за сметка на загубилата страна – банката, независимо от частично отхвърлената претенция по размер. Още повече при вземания, свързани с договори за кредит, няма как страната, без експертни познания да прецени в какъв точно размер да заяви исковата претенция.

В молба вх. № 126/03.01.2024 г. от страна на банката е направено възражение за прекомерност на разходите за адвокатско възнаграждение на ищците. Видно, договорено е възнаграждение в размер на 7300 лева за защита по исковете на Д. М., съответно по 3000 лева за защита на другите двама ищци.

При произнасяне по този въпрос съдът зачита и постановеното решение на СЕС по дело С-438/2022 г. и по-специално т.60 според която цената на услуга, която е определена в споразумение или решение, прието от всички участници на пазара /в частност Наредба № 1/2004 г., приета от ВАДВС/, не може да се счита за реална пазарна цена. Напротив, съгласуването на цените на услугите от всички участници на пазара, което представлява сериозно нарушение на конкуренцията по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС, е

пречка именно за прилагането на реални пазарни цени. Поради това и с оглед разрешението на СЕС, дадено в т.61 настоящата инстанция намира за необходимо да посочи, че приема при произнасяне по възражението за прекомерност да съобрази минималните стойности по чл. 7 ал.2 т.4 от Наредба № 1/2004 г., а не чл. 2 ал.7 от същата. Така при материален интерес от 26000 лева минималният размер по Наредбата е в размер на 2730 лева като договореният от ищите Г. М. и И. П. не надвишава значително същия с оглед обема на предоставената правна защита. Като отчита това и фактическата и правна сложност на делото, съдът приема, че възнаграждението, уговорено по договора с ищата Д. М. следва да се редуцира до сума от 5000 лева.

Останалите разходи за държавни такси и разноски в общ размер на 2466 лева, направени от ищата М. са доказани по размер с представените разходооправдателни документи.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА „ЮРОБАНК БЪЛГАРИЯ“ АД, ЕИК 000694749, гр. София да заплати на Д. И. М., ЕГН *****, гр. В. сумата от **10 147.44 /десет хиляди сто четиридесет и седем и 0.44/ лева**, формирана като разлика между стойността в лева на платените месечни вноски в швейцарски франкове по курса към датата на плащането и левовата равностойност на дължимите месечни вноски в евро през периода м. 11.2017 г. – 11.08.2020 г. и представляваща сбор на валутните разлики от всички платени месечни вноски за процесния период, като заплатени без основание по нищожни клаузи от Договор за кредит за покупка на недвижим имот № HL 33441/06.02.2008 г., сключен с ответника, а именно чл. 2 ал.1-3, чл. 6, ал. 2 и чл. 23, даващи право на банката да преизчислява и изисква погасяване на вноските по кредита в швейцарски франкове, ведно със законната лихва от завеждане на иска – 12.08.2020 г. до окончателното ѝ изплащане, като отхвърля иска за осъждане на банката да заплати сумите при условията на активна солидарност и за горницата до 13000 лева, заявен като частичен от общо 106835.05 лева.

ОСЪЖДА „ЮРОБАНК БЪЛГАРИЯ“ АД, ЕИК 000694749, гр. София да заплати на И. Г. П., ЕГН *****, гр. В., конституирана в качеството ѝ на наследник по закон на починалия в хода на процеса на 12.12.2023 г. Г. И. М., сума в размер на **5073.72 /пет хиляди седемдесет и три и 0.72/ лева**, формирана като разлика между стойността в лева на платените месечни вноски в швейцарски франкове по курса към датата на плащането и левовата равностойност на дължимите месечни вноски в евро през периода м. 11.2017 г. – 11.08.2020 г. и представляваща сбор на валутните разлики от всички платени месечни вноски за процесния период, като заплатени без основание по нищожни клаузи от Договор за кредит за покупка на недвижим имот № HL 33441/06.02.2008 г., сключен с ответника, а именно чл. 2 ал.1-3, чл. 6, ал. 2 и чл. 23, даващи право на банката да преизчислява и изисква погасяване на вноските по кредита в швейцарски франкове, ведно със законната лихва от завеждане на иска – 12.08.2020 г. до окончателното ѝ изплащане, като отхвърля иска за осъждане на банката да заплати сумите при условията на активна солидарност и за горницата до 6500 лева, заявен като частичен от

общо 106835.05 лева.

ОСЪЖДА „ЮРОБАНК БЪЛГАРИЯ“ АД, ЕИК 000694749, гр. София да заплати на Г. Г. М., ЕГН *****, гр. В., конституиран в качеството му на наследник по закон на починалия в хода на процеса на 12.12.2023 г. Г. И. М., сума в размер на **5073.72 /пет хиляди седемдесет и три и 0.72/ лева**, формирана като разлика между стойността в лева на платените месечни вноски в швейцарски франкове по курса към датата на плащането и левовата равностойност на дължимите месечни вноски в евро през периода м. 11.2017 г. – 11.08.2020 г. и представляваща сбор на валутните разлики от всички платени месечни вноски за процесния период, като заплатени без основание по нищожни клаузи от Договор за кредит за покупка на недвижим имот № НЛ 33441/06.02.2008 г., сключен с ответника, а именно чл. 2 ал.1-3, чл. 6, ал. 2 и чл. 23, даващи право на банката да преизчислява и изисква погасяване на вноските по кредита в швейцарски франкове, ведно със законната лихва от завеждане на иска – 12.08.2020 г. до окончателното ѝ изплащане, като отхвърля иска за осъждане на банката да заплати сумите при условията на активна солидарност и за горницата до 6500 лева, заявен като частичен от общо 106835.05 лева.

ОСЪЖДА „ЮРОБАНК БЪЛГАРИЯ“ АД, ЕИК 000694749, гр. София да заплати на Д. И. М., ЕГН *****, гр. В. сумата от 2466 /две хиляди четиристотин четиридесет и шест/ лева разноси в производството за държавна такса и експертизи както и сумата от 5000 /пет хиляди/ лева разноси за процесуална защита, на осн. чл. 78 ал.1 от ГПК.

ОСЪЖДА „ЮРОБАНК БЪЛГАРИЯ“ АД, ЕИК 000694749, гр. София да заплати на И. Г. П., ЕГН *****, гр. В., сума в размер на 3000 /три хиляди/ лева разноси за процесуална защита, на осн. чл. 78 ал.1 от ГПК.

ОСЪЖДА „ЮРОБАНК БЪЛГАРИЯ“ АД, ЕИК 000694749, гр. София да заплати на Г. Г. М., ЕГН *****, гр. В., сума в размер на 3000 /три хиляди/ лева разноси за процесуална защита, на осн. чл. 78 ал.1 от ГПК.

Решението може да се обжалва пред Апелативен съд В. в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Окръжен съд – В.: _____